

Kulttuuri

Kulttuuritoimitus: (016) 3200 312
Sähköposti: lk.kulttuuri@lapinkansa.fi

Kalevi Jäntin palkinnot viidelle nuorelle kirjailijalle

HELSINKI Kirjailijat Vesa Haapala, Taina Latvala, Antti Nylén, Olli Sinivaara ja Sinikka Vuola saivat Kalevi Jäntin rahaston palkinnon.

Vesa Haapala (s. 1971) palkittiin esikoisrunokokoelmastaan Vantaa (Otava). Kokoelman kieltä kiitettiin rikkaaksi, sen rytmikkaa taitavaksi ja tematiikkaa painavaksi.

Esikoiskirjailija Taina Latvalan (s. 1982) novellikokoelma Arvostelukappale (WSOY) puolestaan ”ete-

nee kevyellä poljennolla kiintoisasti ja uudella tavalla novellistiikan ja romaanikirjallisuuden välimaastossa”.

Myös Antti Nylén (s. 1973) palkittiin esikoisestaan, esseekokoelmasta Vihan ja katkeruuden essee (Savu-keidas), joka on palkitsijoiden mielestä kirjallisesti viljelty, suomalaista esseistiikkaa uudistava teos.

Ensimmäisestä runokokoelmastaan Orkesteri jota emme kuule (Tammi) palkittua Sinikka Vuola (s.

1972) kiitettiin siitä, että etenkin kokoelman loppuosassa Pimeää vain silmille hän vetää monitasoiset teemansa yhteen ja musiikki alkaa soida.

Olli Sinivaara (s. 1980) debytoi kaksi vuotta sitten runokokoelmalla Hiilileikki. Tänä vuonna julkaisustaan Palava maa -kokoelman (Teos) runouden virrassa on palkitsijoiden mukaan ”modernismin ja uudemman ranskalaisen ja amerikkalaisen runon lähteitä, mutta tie on kokonaan oma”. (STT)

Neljä erilaista käyttöjärjestelmää

■ Seija Lappalainen
ROVANIEMI

Käyttöjärjestelmää ei kannata nyt vierastaa, vaikka oma tietotekniikan asiantuntemus ei riittäisi nostamaan kaatunutta järjestelmää pystyyn. Neljä naistaitelijaa leikittelee – hyvin vakavissaan – ajatuksella, että mitä jos ihmisen oma, yhteiskunnan tai koko maailman käyttöjärjestelmä kaatuu on esillä lähes vuoden loppuun saakka.

Maalareista yksi, **Elina Laurinen**, on rovaniemeläislähtöinen. Hän johdatti ryhmän muut taitelijat yhteiseen näyttelyyn entiseen kotikaupunkiinsa. Naisia yhdistää sama taidekoulu, helsinkiläinen Alfa-Art, josta he valmistuivat viime keväänä. Yhteisiä näyttelyitä on takana jo kolme; lähitulevaisuudessa ryhmän jäsenien on tulossa yksin ja pareittain näyttelyitä Tallinnaan. Elina Laurinen palaa keväällä näyttelyineen Rovaniemelle galleria napaan, jossa hänellä on yksityisnäyttely.

Neljän naistaitelijan ryhmä alkoi muodostua jo varhain opintojen kuluessa; yhtiä pidetään tiiviisti, sillä **Elina Honkanen**, **Elina Laurinen** ja **Elvi Rangell** työskentelevät samassa tilassa. **Aneri Kärkkäinen** ei mahtunut mukaan yhteiseen työtilaan valtavan suurine maalauksineen. Kuljetussyistä Lapponica-salin maalaukset ovat kuitenkin pienempää sorttia, ne eivät anna oikeaa kuvaa taitelijan omaksumista mittasuhteista.

Laurinen, Honkanen ja Kärkkäinen ovat kuvataiteilijoina valmistuneet ensimmäiseen ammattiinsa. Rangellilla on takanaan pitkä ura eri yritysten johtotehtävissä, viimeksi Palacen toimitusjohtajana, kunnes hän teki elämänsään täyskäännyksen ja aloitti taideopinnot. – Taloudellisesti tässä ei ole mitään järkeä, mutta koskaan en ole ollut näin onnellinen, sanoo entinen uranainen.

Luonto, ihminen yhteiskunta ja minä

Elvi Rangell pohtii maalauksissaan luonnon käyttöjärjestelmän kaatumista, mahdollisesti Suomeen tulevan minijääkauden vaikutuksia tai aavikoitumisen

■ Neljä maalaria ja neljä erilaista lähestymistapaa käyttöjärjestelmiin, jotka uhkaavat kaatua. Vasemmalta lukien Elina Laurinen, Aneri Kärkkäinen, Elina Honkanen ja Elvi Rangell.

seurauksia Suomessa. Hän muistuttaa, että se mitä tapahtuu Kiinassa tai Afrikassa, vaikuttaa myös omaan maahan. Joitakin vuosia sitten Suomessa satoi lunta, johon oli sekoittunut hiekkaa Kiinassa riehuneesta hiekkamyrskyistä.

– Olen häivyttänyt maalauksistani kokonaan ihmisen, taitelijaa esittelee näkökulmaansa. Pelkistetyissä maalauksissaan hän kuvaa esimerkiksi happosadetta tai sen seurauksia; sitä kun ei ole enää mitään. Rangellia kiinnostaa prosessi, jonka kautta työt syntyvät. Näyttelyn vaaleim-

man maalauksen pohja oli aluksi voimakkaan punainen; useiden väripintojen jälkeen sävykkään valkoisen teoksen alkuväriä voi vain arvata.

Elina Laurinen on pyrkinyt tietoisesti ihmisistä eroon, vaan ”ei ole täysin onnistunut” tässä. Jokaisessa maalauksessa on piilossa ainakin yksi ihminen, vaikka kolme muuta taitelijaa onkin ehkä onnistunut peittämään työn edessä. Hän tutkii maalauksissaan henkilökohtaista käyttöjärjestelmäänsä, johon kuuluvat sukutausta, juuret ja arjen tapahtumat. Laurisen väri-

pinna on paljon tavaraa, värin ohella mm. hiekkaa.

– Minua kiehtoo myös massa, ei ainoastaan väri, hän sanoo. Niinpä Laurisen maalaukset myös painavat kaksi kertaa enemmän kuin näyttelyn muiden tekijöiden yksittäiset työt samassa kokoluokassa.

Aneri Kärkkäinen tutkii maalauksissaan ihmisen ja yhteiskunnan suhteita. Mitä tapahtuu, kun niitä yhdistävä käyttöjärjestelmä kaatuu.

– Onhan minulla tässä kuvattuna hirttäytymispuu, mutta muutoin aihe kääntyy minulla

aika positiiviseksi. Aina kun joutaan vanhaa romahtaa, rakennetaan uutta tilalle, Kärkkäinen kuvailee. Hänelle käyttöjärjestelmän kaatumisen voi olla uusi mahdollisuus. Toki ahdistavaa piirteitäkin ajassamme on; individualistisuutta korostetaan tavattomasti ja kuitenkin ”kakkien” pitää mahtua samaan muottiin.

Elina Honkanen tutkailee omassa töissään pään sisäistä käyttöjärjestelmää. Maalauksen pohjana käytetyt sanomalehdet edustavat yleisesti hyväksyttyä totuutta; niiden päälle hän on

maalannut ajatusmaailmojen yksilöllisiä todellisuksia, joissa on sekä värejä että vastavärejä, tekstiäkin. Siitä muodostuu käyttöjärjestelmä, jonka kaatumisesta ja pystyessä pysymisestä päättää katsoja.

Käyttöjärjestelmä kaatuu, Elina Honkanen, Aneri Kärkkäinen, Elina Laurinen ja Elvi Rangellin maalauksia Lapin maakuntakirjaston Lapponica-salissa Rovaniemellä 29.12. saakka. Avajaiset tiistaina 27.11. klo 17.

Arktisia helmiä etsitään nyt estraditaiteen alueelta

■ Esa I. Järvinen
ROVANIEMI

Tuomaristossa
huippunimiä

Toinen Arktiset helmet -kilpailu käynnistyy ja tällä kertaa sen aiheena on estraditaide. Kilpailussa etsitään Lapista tapahtumallisia ohjelmajärjestelmiä teatterin, tanssin, sirkuksen, musiikin ja sanataiteen parista.

Kilpailuideat voivat olla myös yhdistelmiä eri aloilta tai ideoita, joissa yhteistyössä on mukana toinen toimiala, kuten matkailu tai hyvinvointi.

Arktiset helmet 2008 -estradi-kilpailun järjestää Lapin liiton Luovien alojen kehittämishanke. Hankkeen tarkoituksena on tukea ja edistää loppilaitosten luovien alojen toimijoiden yrittäjyyttä tarjoamalla vetoapua uusien ja innovatiivisten tapahtumallisten ohjelmajärjestelmien saamiseksi markkinoille.

Tukea ideoiden jalostamiseen
Kilpailuajaksi jatkuu 8. päivään helmikuuta 2008. Kilpailutoimien arvostelussa otetaan huomioon idean uutuusarvo, innovatiivisuus, elämäksellisyys, osallisuus, kesän huomioiminen, toteutuskelpoisuus, toistettavuus, kaupallistamismahdollisuudet sekä osallistujien kyky saada ideansa toteutukseen.

– Arvosteluperusteena ovat myös pohjoisen alkuperäisen näkymien ja matkailijoiden huomioiminen ideissa, projekti-päällikkö **Paula Kähkönen** sanoo.

Kilpailussa valitaan yhdestä kolmeen voittajaa, joille tarjotaan asiantuntija-apua ideoiden jalostamiseksi esimerkiksi tuotekehitykseen, markkinoinnin suunnitteluun, liiketoiminnan käynnistämiseen sekä ohjelmajärjestelmän näkyvyyteen.

– Asiantuntija-apua annetaan kilpailuuhdotuksen tarpeiden mukaan. Voittajalle tai voittajille tarjotaan myös mahdollisuus testata ohjelmajärjestelmää ammattilaisista koostuvalla asiakasryhmällä. Luvassa on vielä esiintymislaisuuksia loppilaisissa tapahtumissa, kuten Jutajaisissa, Paula Kähkönen sanoo.

– Parhaimmillaan voittaja saa myydyksi esityksensä ohjelmajärjestelmää tarjoavalle yritykselle.

Kilpailu tapahtuu siten, että osallistuvasta ideasta lähetetään ensin kirjallinen selostus. Saapuneista kilpailutoimista esiraati valitsee jatkoon 10-15 ehdotusta. Esiraadissa ovat mukana sanataiteen läänintaitelija **Tuula Väisänen**, koulussuunnittelija **Timo Tervo** ja tapahtumakoordinaattori **Jukka Mäyrä**.

Esiraadin valitsema esitykset pääsevät tuomariston eteen maaliskuun puolivälissä.

Tuomariston on jo saatu valtakunnallisia alansa huippuja: tv- ja elokuvamaailman tunnettu stunt-koordinaattori ja tuottaja **Reljo ”Reka” Kontio**, Sorin sirkuksen johtaja **Taina Kopra**, markkinointipäällikkö **Juhapeka Vuottilainen** Linnanmäen U.I.Tsta sekä tanssin ammattilainen **Sanna Hirvaskari** Oulusta.

– Lisäksi tuomaristoon valitaan vielä vahva musiikkialan ammattilainen sekä matkailu- ja elokuvamaailman tunnettu ja tuottaja **Paula Kähkönen** kertoo. Kilpailun palkintojen arvo on yhteensä 8 000 euroa.

Lisätietoja kilpailusta on saatavilla osoitteessa www.arktiset-helmet.fi.

Käsityö sai lisää näkyvyyttä

Ensimmäinen Arktiset helmet -kilpailu etsi hyviä tuoteideoita käsityön ja muotoilun alueelta. Kilpailun ohessa alan yrittäjien näkyvyyttä on kuluvan vuoden aikana edistetty teemaviikoilla ja tapahtumilla eri puolilla Suomea.

– Erityistä kiitosta on näkyvyyden lisäksi saatu myös yhteistyökumppaneiden hankkimista tuoteistamisprosessiin, kampanjan vetäjä **Jaana Moona** kertoo.

Jaana Moona arvioi, että käsityöalan yrittäjien keskuudessa tärkeimmiksi kehittämistarpeiksi ovat nousset verkottuminen, tuotekehitys sekä markkinointi ja myynti.

– Selkeä tarve on myös uusien tuoteideoiden syntymiseen, tuotannon tehostamiseen ja liiketoiminnallisen yhteistyön syventämiseen matkailualan kanssa.

Olavinlinna rapistunut huonoon kuntoon

■ STT
SAVOLINNI

Savonlinnassa sijaitseva Olavinlinna on päässyt rapistumaan huonoon kuntoon. Vauriot paljastuivat kolme viikkoa sitten valmistuneessa kuntokartoituksessa. Linnan aukioloon vaurioita ei ole vaikutusta.

Hankekoordinaattori Anne Parikka Museovirastosta arvioi, että korjaustyöt maksavat useita miljoonia euroja ja vievät vuosia. Remonttiin on haettu ensivaiheessa 1,2 miljoonan euron avustusta Etelä-Savon TE-keskuksesta.

Korjausta vaativat muun muassa vuotava kongressisalin katto, oopperajuhlien käytössä olevat pukeutumistilat ja paksun bastionin järven puoleinen rapistunut muuri.

Kongressisalin kattoa pitäisi Parikan mukaan repiä auki noin 300 neliötä, jotta vuotokohta löydetään. Pukeutumistiloissa on remonttia vaativia kosteusvaurioita.

Parikan mukaan lähtökohta on se, ettei oopperajuhlien tulevaisuus ole vaarassa. Tarkoituksena on kohdentaa korjaustyöt niin, että esimerkiksi pukeutumistilat remontoidaan ensiksi.

Elokuvan Mannerheimiksi Mikko Nousiainen

■ STT – Pertti Mattila
HELSINKI

Renny Harlinin Mannerheim-elokuvan pääosan esittäjäksi on valittu Mikko Nousiainen. Nuori, vasta 32-vuotias näyttelijä nousi julkisuuteen Levottomat-elokuvan myötä.

Nousiainen saa tehtäväkseen Suomen elokuvahistorian mitä ilmeisimmin suurimman roolin. – Toivon, että minulla riittää paineensietokykyä. Yritän löytää tässä roolissa ihmisen niiden kaikkien suur tapahtumien ja tunnelmien takaa. Mannerheim oli inhimillinen, äärettömän mielenkiintoinen ja ristiriitainenkin hahmo, näyttelijä arvioi.

Nousiainen sai tietää suuresta roolistaan kaksi vuotta sitten. Hän on tähän asti salaisesti valmistautunut osaansa perehtymällä Mannerheimin vaiheisiin ja muun muassa harjoittelemalla foneettisesti venäjän kieltä.

Heikki Vihsen käsikirjoittaman filmin tarina kattaa marsalkka Mannerheimin elämän koko kaaren. Tarinan vaatavuudesta kertoo, että Mannerheimin filmistä tehtiin kaikkiaan 12 käsikirjoitusta.

– Käsikirjoitus muuttuu varmasti vieläkin. Emme lähde tekemään dokumenttelokuvaa vaan draamaa, joka on myös matka päähenkilön sielunelämään, Vihsen linjaa.

Elokuvan draamaluonteesta kertoo sekin, että sen tapahtumat eivät etene kronologisesti eli päähenkilön nuoruudesta vanhuuteen.

Mannerheim-elokuvan on

■ Mikko Nousiainen on elokuvan Mannerheim. Taustalla kuva Nousiainesta Mannerheimina.

määrä tulla ensi-iltaan lokakuun lopussa vuonna 2009. Kuvaukset alkavat ensi vuonna tähän aikaan.

Suomen käyntikortiksi maailmalla

Renny Harlin kertoo, että hän on seurannut ”valtavalla mielenkiinnolla” Mannerheimin tarinan käsikirjoituksen edistymistä.

– Haaveilen suuresta eepisestä elokuvasta ja elämästä suuremasta henkilöstä. Toivon mu-

kaan tämä elokuva tulee myös toimimaan eräänlaisena Suomen käyntikorttina maailmalla.

Harlinin mukaan ulkomailla törmää usein siihen, että siellä ei tunneta Suomea saati itsenäisyyden merkitystä meille.

Tekijätimi päätti kuitenkin, että elokuvaa ei tehdä englanninkielisissä.

– Päädyimme siihen, että ei siellä Kannaksen korsuissa voi olla englantia puhuvia ihmisiä. Mutta luotamme siihen, että meillä on taito saada elokuva

toimimaan (ulkomaalaisille katsojille) ilman sitä englannin kielitakin.

Tuleva suurelukuva pyritään kuvaamaan siten, että ihmiset puhuvat niillä kielillä joita käytettiin oikeilla tapahtumapaikoilla.

Maamme suurin elokuvahanke

Mannerheim-elokuvan noin 10 miljoonan euron budjetti on Suomen kaikkien aikojen suurin. Tarinaa kuvataan Suomen liisaksi ainakin Venäjällä, Liettuassa ja Puolassa.

Elokuvan tuottaja, Solar Filmin Markus Selin kertoo miksi hankkeesta luovuttiin lopulta venäläisistä rahoittajista.

– Venäjällä olisi haluttu muuttaa elokuvan käsikirjoitusta sikäläisen virallisen historiantutkimuksen suuntaan. Silloin haavoittaisimme, että filmi on tehtävä ilman itänaapurin rahoitusta. Mutta varmasti kuvaamme osan elokuvasta Pietarissa.

Ohjaaja Harlin muistuttaa, että kuvauksiin tarvitaan eri maista hyvin suuri määrä näyttelijöitä sekä valtavat avustajamäärät.

– Puherooleja tulee noin 200. Lavasteet rakennetaan todennäköisesti jonnekin muualle kuin Suomeen. Kaikkia kohtauksia ei tarvitse tehdä luonnossa, sillä rakennamme tietokonetekniikan avulla filmeille lähes tuhat kuvaa.

Harlin ennakoii, että suomalaisia pyydetään mukaan elokuvan joukkokohtauksiin kuten marsalkka Mannerheimin hautauskulkueeseen.

Harlin haluaa murtautua ulos lokerostaan

Mannerheim-elokuva ei ole Renny Harlinille ainoa ohjaustyö, joka poikkeaa hänen tutuista teemoistaan. Tammikuussa Suomessa ensi-iltaan tuleva Cleaner on ohjaajan mukaan ilmeeltään vakavampi ja vartuuneempi kuin hänen aiemmat filmsinsä.

– Cleaner oli mulle tilaisuus, jota olen odottanut 10 vuotta. Se ei ole seikkailu tai trilleri, vaikka tähän draamaan liittyykin murhamysteeri. Hollywoodissa loke-roidaan tekijä hyvin helposti, minkä jälkeen on todella vaikea siirtyä muihin lajityyppeihin.

Harlin tähtää vaikeasti saavutettavaan asemaan, jossa ”voisi pomppia lajityypistä toiseen”.

Cleanerin osalta tämän teki mahdolliseksi pienempi independent-tuotantoyhtiö.

– Cleaner-elokuvassa on nuoren, tuoreen käsikirjoittajan (Matthew Aldrich) näkemys, jota ei hiottu läpi Hollywoodin systeemissä. Tuloksena syntyi jokin muuta kuin tavanomaista makkarapötköä, Harlin lupaa.

Cleanerin roolituksessa Renny otti tähdeksen luottomyönteijänsä Samuel L. Jacksonin.

– Minulla on Jacksonin kanssa epävirallinen sopimus siitä, että lähetän filmini käsikirjoituksen aina ensin hänelle.

Tummapintaista Jacksonia silti tuskin nähdään Mannerheim-elokuvassa.

LAPIN KAMARIORKESTERI
ROVANIEMEN KÄMPUNGORKESTERI

KAMARISINFONIAKONSERTTI III
"Kolmen kantaesityksen juhlahohtoa"
Tiistai 27.11. (huom. päivä!) klo 19.00
Rovaniemen kirkko

John Storgårds Monica Groop, mezzosopraano Anna Gripajcevic, alttoviulu

KALEVI AHO:
Kysymysten kirja
Konsertto alttoviululle ja kamariorkesterille
Sinfonia no 14 "Rituaaleja" kamariorkesterille,
darabukalle, djembelle ja gongeilta

Konsertti radioidaan Ylen Radio 1, pe 30.11. klo 19.03

Liput: 14/10/6 €. Ennakkomyynti: Osoittava palvelupiste, p. 016-322 6511.